

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Ege Ordu Komutanlığı

Birinci Sınıf Askeri Ceza ve Tutukevi (Şirinyer) İnceleme Raporu

23. DÖNEM 5. YASAMA YILI
2011

Rapor, Komisyonun
09 Şubat 2011 tarihli
toplantısında kabul
edilmiştir.

K omisyon raporlarına, <http://www.tbmm.gov.tr/komisyon/insanhaklari/index.htm> adresinden ulaşabilirsiniz.

Adres: TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu 06543 Bakanlıklar-ANKARA

Tel: 0 312 420 5406 – 420 5399   **Faks:** 0 312 420 5394

E-posta: insanhaklari@tbmm.gov.tr

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

EGE ORDU KOMUTANLIĞI BİRİNCİ SINIF ASKERİ CEZA VE TUTUKEVİ (ŞİRİNYER) İNCELEME RAPORU

I. BAŞLANGIÇ

TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, 23'üncü dönem 4'üncü yasama yılı, 14 Ocak 2010 tarihli 35'inci toplantısında, Askeri Ceza İnfaz Kurumlarında incelemelerde bulunmak amacıyla Komisyon Başkanı ve Mersin Milletvekili Prof. Dr. Mehmet Zafer ÜSKÜL, Çorum Milletvekili Murat YILDIRIM, Konya Milletvekili Kerim ÖZKUL, Yozgat Milletvekili Mehmet EKİCİ ve Sivas Milletvekili Malik Eceder ÖZDEMİR'den oluşan bir Alt Komisyon kurulmasını kararlaştırmıştır.

Alt Komisyon, Mersin Milletvekili Prof. Dr. Mehmet Zafer ÜSKÜL'ün Alt Komisyon Başkanı olmasına karar vererek çalışmalarına başlamış ve 07.01.2011 tarihinde Ege Ordu Komutanlığı Birinci Sınıf Askeri Ceza ve Tutukevinde (Şirinyer) incelemelerde bulunmuştur.

Komisyonun Mülkiye Başmüfettişi Mehmet FİRİK, Adalet Müfettişi Mecit GÜRSOY ile Komisyon Uzmanı Bali Emrah BİÇER eşlik etmiştir.

II. BAŞVURUCU

TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, Askeri Ceza İnfaz Kurumlarıyla ilgili olarak herhangi bir başvuruyu beklemeden re'sen bu kurumlarda inceleme kararı almıştır.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

III. İNCELEMENİN AMACI

Bu incelemenin amacı; hükümlü ve tutukluların maddi ve manevi dokunulmazlığının ihlal edilip edilmediği, ceza infaz kurumundaki yaşam koşulları, sağlık hizmetleri başta olmak üzere hükümlü ve tutukluların infaz kurumu ile ilgili şikâyetleri hakkında görüşme ve gözlemlerde bulunarak varsa sorunları tespit etmek, uygulayıcılarda insan haklarına uygun hareket etme konusunda duyarlılık oluşturmak ve bu duyarlılığın devamını sağlamak ile hak ihlallerinin yaşanmaması için nelerin yapılması gerektiğini belirlemek ve alınması gereken tedbirleri ortaya koymaktır.

IV. İNCELEME KONUSU

Ege Ordu Komutanlığı Birinci Sınıf Askeri Cezaevi ve Tutukevinde (Şirinyer) bulunan tutuklu ve hükümlülerin yaşam koşulları, infaz kurumunun fiziki şartları ile yetkili ve görevlilerin kurumda bulunan tutuklu ve hükümlülere karşı tutum ve davranışları bu incelemenin konusunu oluşturmaktadır.

V. İNCELEMEDE UYGULANAN YÖNTEM

Alt Komisyon, incelemesinde; Ceza İnfaz Kurumu Müdürü ve diğer yöneticiler ile görüşmeler yaparak bilgi almış, Kurumun fiziki ve yaşam koşullarına ilişkin gözlem yapmak üzere yerinde incelemede bulunmuş, rastgele seçtiği bazı koğuşlara girerek, Kurum personeli dışarı çıkarılmış, hükümlü ve tutuklularla görevliler olmadan görüşülmüştür.

VI. İNCELEMELER

Genel bilgiler

•Ege Ordu Komutanlığı Birinci Sınıf Askeri Ceza ve Tutukevi, Askeri Ceza Kanunu ve Askeri Ceza ve Tutukevlerinin Yönetimine ve Cezaların İnfazına Dair

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Yönetmeliğe dayanılarak, 300 kişiye kadar tutuklu ve hükümlünün barınma, emniyet, iaşe ve muhafazasını sağlamak ve rehabilite edici tedbirleri almak amacıyla kurulmuştur.

• Askeri ceza ve tutukevinde askeri veya adli mahkeme tarafından hakkında tutuklama kararı çıkartılmış veya hüküm verilmiş, asker kişiler ve askere alındıktan sonra işledikleri suçlardan dolayı bir yıl veya daha az süreli hürriyeti bağlayıcı ceza alan erbaş ve erler bulunmaktadır.

• 07.01.2011 tarihi itibariyle Kurumda, 60'ı tutuklu, 19'u hükümlü olmak üzere 79 kişi bulunmaktadır. Bu kişilerden 17'si birden fazla cezaevine girmiştir.

• 79 tutuklu ve hükümlünün suç neveleri :

- Firar – izin tecavüzü : 45
- Gasp, yağma, hırsızlık : 12
- Adam öldürme : 10
- Uyuşturucu : 4
- Siyasi suç : 1
- Cinsel taciz : 4
- Hürriyeti tahdit : 1
- Üste fiili taarruz : 2

şeklindedir.

Kurumda kapasiteleri 2 ilâ 24 kişi arasında değişen 15 farklı koğuş bulunmaktadır. 3'ü sivil, 15'i er ve erbaş olmak üzere toplam 18 gardiyan görev yapmaktadır.

• İaşe bedeli kişi başına 9,65 TL'dir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

•Güneş enerjisi sistemi sayesinde, yaz aylarında 24 saat, kış aylarında ise 05.30-06.30 ve 20.00-21.00 saatleri arasında olmak üzere günde iki saat sıcak su verilmektedir.

•Tüm tutuklu ve hükümlüler, günde bir defa, en az bir 1,5 saat havalandırmaya çıkartılmakta, kültür-fizik, basketbol, voleybol ve masa tenisi oynayarak spor yapma imkanları sağlanmaktadır.

•Rahatsız olduğunu bildirenler sabah vizitesinde kurum doktoru tarafından muayene edilmektedir. Kendisine ilaç yazılan tutuklu/hükümlülerin ilaçları günlük dozlar halinde hazırlanmakta ve sağlık personeli tarafından öğün olarak dağıtılmaktadır. Mesai sonrasında, acil müdahale gereken durumlar ve ileri tetkik gereken hastalar 600 Yataklı İzmir Asker Hastanesine sevk edilmektedir. Her tutuklu/hükümlü Rehberlik ve Danışma Merkezinde görevli uzman personel ile görüşebilmekte, gerekli görülenler buradan hastaneye sevk edilmektedir.

•Özel yaşam alanları dışındaki alanlar 28 adet kamera ile izlenmektedir.

•Koğuşlara diyafon sistemi kurulmak suretiyle, gardiyanlar tek merkezde toplanarak tutuklu ve hükümlüler ile teması en aza indirilip oluşabilecek yasadışı ilişkilerin önüne geçilmeye çalışılmıştır.

•Belediye tarafından verilen televizyon yayınları ve Lig TV aracılığıyla maçları izleme imkanı bulunmaktadır. Televizyon gece 00.00'a kadar izlenebilmektedir.

•Tutuklu/hükümlüler içtima, yemek alımı gibi belirli faaliyetler haricinde koğuş içerisinde spor ayakkabısı ve terlik giyebilmekte, kullanımlarına verilen plastik dolaplarda çay, şeker gibi gıda maddelerini bulundurabilmektedir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

• İsteyen için, el sanatları ve beceri kursu, bağlama kursu, folklor kursu, okuma-yazma kursu düzenlenmektedir.

Kurumda Yapılan Gözlemler ve Hükümlü ve Tutuklularla Görüşmeler

a-Fiziki Ortam İle İlgili Gözlemler

Komisyonda, koğuşlar, açık ve kapalı görüş alanları, kütüphane, sınıflar, sağlık birimi, havalandırma gibi mekanlar incelenmiştir. Yapılan incelemede, fiziki alanların temiz olduğu, her koğuşa ait havalandırma bulunmayıp havalandırmanın ortak olarak kullanıldığı, tutuklu/hükümlülerin folklor gibi çalışmalarını bu alanda yaptıkları gözlenmiştir.

Koğuşlar yatakhane ve yaşam alanı olmak üzere iki bölümden oluşmakta, yatakhane bölümünde ranza ya da normal yataklar ve kişisel dolaplar bulunmaktadır. Yaşam alanında ortak olarak kullanılan plastik dolaplarda çay, şeker, bardak gibi günlük ihtiyaçların karşılanmasına yönelik malzemelerin bulunduğu, her koğuşta televizyon, su ısıtıcısı gibi aletlerin kullanıldığı, masalarda çok sayıda gazete ve kitabın olduğu görülmüştür.

Disiplin hücrelerinin incelenmesinde; tek kişilik olan hücrelerin boş olduğu gözlenmiştir. Kurum idaresinden alınan bilgide, hücrelerinin bir yıldır kullanılmadığı, yapılan mevzuat değişikliği sonrasında mevcut hücre olarak kullanılan alanların yeterli hacimde olmamasından dolayı hücrelerin kullanılmayarak, bir koğuşun disiplin koğuşu haline getirildiği, hücrelerin genişletilmesi için ödenek talep edildiği, ödeneğin gelmesiyle birlikte genişletme çalışmalarına başlanacağı ifade edilmiştir. İdare tarafından belirtilen hücrelerin kullanılıp kullanılmadığı tutuklu/hükümlülere de sorulmuş, kullanılmadığı bilgisi alınmıştır.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

b-Hükümlü ve Tutuklularla Görüşmeler

Kurumun gezilmesi esnasında, rastgele seçilen iki er ve erbaş koğuşu ile subay koğuşuna girilmiş, kurum görevlileri dışarıya çıkarılarak tutuklu/hükümlülerle görüşülmüştür.

Her iki er ve erbaş koğuşunda da, tutuklu/hükümlülerin ilk başta tedirgin oldukları, konuşmanın ilerlemesiyle rahatladıkları gözlenmiştir. Bir koğuşta 18, diğerinde 10 tutuklu/hükümlü bulunmaktadır.

Komisyonunun ziyaretini ne zaman haber aldıkları sorulduğunda, bir gün öncesinden haber verildiği, temizlik yapıldığı ve bazı yerlerin boyandığı belirtilmiştir. Masalarda çok sayıda kitap ve gazetenin bulunması Komisyon üyelerinin dikkatini çekmiş, gazetelerin kantinden alındığı, diledikleri zaman kütüphaneden kitap alabildikleri ifade edilmiştir.

Haklarını kullanmada herhangi bir sıkıntıları olmadığını ifade eden tutuklu/hükümlüler, 06.30'da kalktıklarını, gece 00.00'a kadar televizyon izleyebildiklerini, yat sayımının 20.00 ya da 21.00 saatlerinde alındığını dile getirmişlerdir. Gündüz saatlerinde yatakhaneye girip giremedikleri sorusu üzerine, yatakhaneye girebildiklerini ancak, yatağa yatmalarının, uyumalarının ya da oturmalarının yasak olduğunu belirtmişlerdir.

İdarenin ve gardiyanların tutuklu ve hükümlülere karşı kötü muamelesi, onur kırıcı davranışlarının olmadığı ifade edilmiştir.

Tek tip kıyafetten yakınan er ve erbaş tutuklu/hükümlüler, hastaneye ya da mahkemeye götürülürken sivil kıyafetlerini giydiklerini, ziyaretçilerle görüşmeye de

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

sivil kıyafetle çıkmak istediklerini ifade etmişlerdir. Görüşülen bir er, ailesinin kendisini bu kıyafetle görmesini istemediği için onları ziyarete çağırmadığını belirtmiştir.

Subay koğuşunda kalan iki tutuklu/hükümlü ile yapılan görüşmede Kurum idaresinden bir şikâyetleri olmadığı belirtilmiştir.

TAHLİL, DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Ülkemizde tutuklu ve hükümlülerin cezalarının infazı, onların ıslahı ve yeniden topluma kazandırılmaları amaçlıdır. Uygulanacak yöntemler de bu amaca hizmet eder nitelikte olmalıdır.

Bu bağlamda daha önceki denetimlerde de benzerlerine rastlanılan bazı uygulamalar bu kurumda da dikkat çekmiştir.

Bunlardan ilki, tutuklu ve hükümlülerin belirli saatlerde yatakhanelere girerek uyumalarının yasak olmasıdır. Askeri Ceza ve Tutukevlerinin Yönetimine ve Cezaların İnfazına Dair Yönetmeliğin 54. Maddesinin a bendinde “Sabah kalkma vaktinden yatma saatine kadar yatakhaneye girmeleri veya yataklarda yatmaları yasaktır.” hükmü bulunmaktadır. Bu hükmün belirtilen yasal bir dayanağının bulunmaması yanında tutuklu ve hükümlülerin rehabilitesine ne anlamda katkı yaptığı da tartışmalıdır. Benzer uygulama erbaş-erlerin tek tip kıyafet giymesi zorunluluğu için de geçerlidir. Bu uygulamanın da kişileri rencide eden bir yanı bulunmaktadır ve ceza infazının hangi amacına hizmet ettiği belirsizdir.

1. Askeri Ceza ve Tutukevlerinin Yönetimine ve Cezaların İnfazına Dair Yönetmeliğin 54. Maddesinin a bendinde, tutuklu ve hükümlülerin, “Sabah kalkma vaktinden yatma saatine kadar yatakhaneye girmeleri veya yataklarda yatmaları

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

yasaktır.” Hükmü kaldırılarak bu tür uygulamalara son verilmesi tutuklu ve hükümlülerin ıslahına olumlu katkı sağlayacaktır.

2. Askeri Ceza ve Tutukevleri Yönetimine ve Cezaların İnfazına Dair Yönetmeliğin 56. Maddesi uyarınca, ceza infaz kurumunda subay, astsubay, uzman erbaş ve sivil memurlar kendi sivil kıyafetlerini, erbaş ve erler ise Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Yönetmeliğinde belirlenen şekilde tek tip kıyafet giymektedir. Hükümlü ve tutuklular açısından tek tip kıyafet uygulaması ceza infaz kurumunda rahatsızlık verici olduğu gibi, özellikle ziyaretçileri ile görüşmelerinde bu kıyafetleri giymek zorunda olmaları tutuklu ve hükümlüleri rencide edici niteliktedir.

3. Ege Ordu Komutanlığı 1’inci Sınıf Askeri Ceza ve Tutukevinde, düzenlenen ve düzenlenecek olan meslek edindirme kursları memnuniyetle karşılanmıştır. Hükümlünün ıslah edilerek yeniden sosyalleştirilip üretken bir birey olarak yeniden topluma kazandırılması son derece önemlidir.

4. Bu rapor sadece incelemede bulunulan kuruma ait değerlendirme ve görüşlerden oluşmaktadır. Alt Komisyonumuz inceleme konusu ile ilgili olarak, genel bir inceleme raporu düzenleyecektir.

Prof. Dr. M. Zafer ÜSKÜL
Mersin Milletvekili
Alt Komisyon Başkanı

Murat YILDIRIM
Çorum Milletvekili

Kerim ÖZKUL
Konya Milletvekili

Malik Ecdar ÖZDEMİR
Sivas Milletvekili

Mehmet EKİCİ
Yozgat Milletvekili